

Maskenmann im Betonschacht

Kampf um Identität: Osnabrück zeigt Werke von Daniel Pešta

Von Stefan Lüddemann

OSNABRÜCK. Ein Mann isst sich die weiße Maske vom Gesicht. Ein Todesengel mit Augen aus Kindergesichtern. Zwei leblose Körper im Block aus Kunstharz. Daniel Pešta findet schockierend harte Bilder für die menschliche Existenz. Der tschechische Künstler sieht sie vor allem als Reise auf der Nachtseite des Daseins, als einen ständigen Kampf um rettende Erinnerung. Eine Auswahl seiner Werke ist jetzt in Osnabrück zu sehen.

Dabei haben Dr. Eva Berger, Inge Jaehner und Jürgen Kaumkötter als Kuratoren die Arbeiten des 1959 in Prag geborenen Pešta sorgfältig in die Sammlung der Werke des 1944 in Auschwitz ermordeten Osnabrücker Malers Felix Nussbaum und vor allem in die Architektur des Felix-Nussbaum-Hauses eingepasst. Der von Daniel Libeskind entworfene, klastrophobische Gefühle aufrufende Bau bildet nun den wirkungsvollen Resonanzraum auch für Arbeiten Peštas.

Im „Gang der ungemalten Bilder“, dem ideellen Zentrum des Hauses, wird das exemplarisch deutlich. Zwei Videos zeigen eine bedrückend intensive Performance des Künstlers. Der hat sich eine weiße Latexmaske über das Gesicht gezogen. Auf dem einen Video saugt er sie in quälender Langsamkeit in seinen Mund, auf dem anderen vernäht er die Mundöffnung mit groben Stichen. Die Videos zeigen zermürbende Kämpfe um wahre Identität – und das in einem bedrückend schmalen Betongang, mit dem der Architekt Libeskind Felix Nussbaums

Eindringlich: der tschechische Künstler Daniel Pešta vor seinen Videos im Nussbaum-Gang (oben) und seinem Bildobjekt „Gencode“.

Fotos: Egmont Seiler

Weg in einen grausamen Tod nachempfunden sehen wollte. Kunst kommt dem Betrachter hier beängstigend nah.

Allerdings versteht sich der ausgebildete Werbegrafiker auch auf deutlich, manchmal fast plakativ gesetzte visuelle Effekte – eindeutige Botschaften inbegreifen. Gleichviel. Die in Kooperation mit dem Prager Montanelli-Museum gestaltete Ausstellung macht mit einem Künstler bekannt, der bis

lang in Deutschland wenig präsent gewesen ist. Mit Video, Bildobjekt und Installation bedient er durchaus aktuelle Kunstgenres.

Den Wechsel zwischen den unterschiedlichen Darbietungsweisen bewältigt Pešta hingegen auch mit gekonnter Mehrfachverwertung gleicher Elemente. Fotos anonymere Personen, in transparentes Kunstharz eingelassen, reihen sich so zum wandfüllenden Bildobjekt auf („Gencode“) oder kehren in Stelen

wieder („Column“), die wie Mahnmale im Ausstellungsraum beeindruckend sollen. Solche Werke bleiben allerdings vage. Im Felix-Nussbaum-Haus erweist sich genau das als Qualität. Die Arbeiten fügen sich umstandslos in vielfältige Bedeutungskontexte. Ob traurig oder heiter – Peštas Gesichterreihen ließen sich als Belege für vielerlei Lebensgefühle deuten. Im Umfeld des Osnabrücker Hauses greift die pessimistische Variante.

Dabei erweist sich Daniel Pešta bei anderen Werken als zupackender. „Fleisch“ nennt er ein sinistres Gemälde mit dem Todesengel, dessen Körper wie ein offenes Organ durch den schwarzen Bildraum segelt. „Lichtfänger“ heißt ein anderes Bild, auf dem winzige Menschlein unter düsterem Firmament umherirren. Einzelne dieser Körper sind zu aufzüngelnden Flammen verlängert. Tragen sie das Licht in eine Zeit der Bedrängnis?

Der Prager Künstler gibt selbst ein Hoffnungssignal – mit witzigen Nussbaum-Videos. Ein Video zeigt den ermordeten Maler als Teil einer Menschenkette, die lustig hin und her wippt. Pešta reanimiert das Holocaust-Opfer in einem Filmchen voll melancholischen Hintersinns. Manchmal ist das kleinere Objekt eben viel besser als das Mega-Format.

Osnabrück, Felix-Nussbaum-Haus, Kulturschichtliches Museum: Daniel Pešta: Levitation. Eröffnung: heute, 18 Uhr. Bis 27. November. Di.–Fr, 11–18 Uhr, Sa., So., 10–18 Uhr. Heute, 20 Uhr: Konzert mit Roswitha Dasch und Ulrich Raue.

Muž s maskou v betonové šachtě

Boj o identitu – Osnabrück prezentuje dílo Daniela Pešty

Stefan Lüddemann

Osnabrücker Zeitung, 16.9.2011

OSNABRÜCK Muž pojídá bílou masku ze svého vlastního obličeje. Anděl smrti s očima z dětských obličejů. Dvě neživotná těla zalitá v bloku z umělé pryskyřice. Obrazy lidské existence, které nám Daniel Pešta nabízí, opravdu šokují svou tvrdostí. Existenci přitom tento český umělec, narozený v r. 1959 v Praze, považuje především za cestování po stinné stránce bytí, za neustálý boj o záchranou vzpomínku. Výběr jeho děl nyní můžete vidět v Osnabrückeru.

Kurátoři výstavy, Dr. Eva Berger, Inge Jaehner a Jürgen Kaumkötter, Peštovy práce pečlivě zasadili do kontextu sbírky děl osnabrückerého malíře Felixe Nussbauma, zavražděného v r. 1944 v Osvětimi, a především do architektury Domu Felixe Nussbauma. Navržená budova Danielem Liebeskindem představuje opravdu působivý rezonanční prostor pro Peštovy práce.

Jasný příklad této koncepce najdeme v ideovém centru Domu, v Chodbě nenamalovaných obrazů, kde lze na dvou videích zhlédnout intenzivní Peštovy performance. Umělec si zde navlékl na obličej bílou latexovou masku. Na jednom videu ji s mučivou pomalostí vsává do pusy, zatímco na druhém snímku si ústní otvor zašívá hrubými stehy. Videá o ničivých bojích o pravou identitu se přitom promítají v tísnivě úzké betonové chodbě, jíž chtěl architekt Liebeskind zhmotnit cestu Felixe Nussbauma vstříc kruté smrti. Umění se tak návštěvníkům přiblíží až se znepokojující intenzitou.

Pešta ovšem také jako grafik umí využívat také přesné, někdy až téměř plakátově ztvárněné vizuální efekty - a to včetně jednoznačných poselství. Na tom však nesejde. Výstava organizovaná ve spolupráci s pražským Muzeem Montanelli nám představuje umělce, který v Německu dosud příliš nevystupoval, ale pomocí videí, obrazových objektů a instalací využívá zcela aktuálních uměleckých žánrů.

Přecházení mezi jednotlivými způsoby prezentace řeší Pešta též zručným několikanásobným využitím stejných elementů. Fotografie anonymních osob zalité do průhledné umělé pryskyřice se tak skládají v obrazový objekt na celou stěnu (Gencode) nebo se znovu objevují na místech, jež na nás mají ve výstavním prostoru působit jako pomníky (Columm). V Domě Felixe Nussbauma se právě tento přístup ukazuje jako velmi působivý, neboť práce můžeme bezproblémově zasadit do nejrůznějších významových kontextů. Ať už jsou tedy Peštovy řady obličejů smutné nebo veselé, můžeme je vidět jako doklady rozličných životních pocitů. V prostředí osnabrückerého domu se však prosazuje ta pesimističtější varianta.

U jiných děl je Daniel Pešta přímočarý. Pochmurné malbě anděla smrti, jehož tělo proplouvá černým prostorem obrazu jako otevřený orgán, dal jméno Maso. Chytači světla se jmenuje další obraz, na němž malinkatí človíčekové bloudí pod temnou oblohou. Některé z postav jsou prodlouženy do šlehajících plamenů. Že by přinášely světlo do tísnivých dob?

Signál naděje nám ale prostřednictvím malých videí s Felixem Nussbaumem dává sám pražský umělec. V jednom videu ukazuje zavražděného malíře jako součást lidského řetězu vesele se klátícího ze strany na stranu. Oběť holocaustu tak Pešta oživuje ve filmečku plném melancholického skrytého smyslu. Někdy je totiž malý objekt daleko lepší než megaformát.

Osnabrück, Dům Felixe Nussbauma, Kulturněhistorické muzeum. Daniel Pešta: Levitace. Vernisáž: dnes v 18:00. Až do 27. listopadu. út-pá 11-18, so-ne 10-18. Dnes ve 20:00 koncert Roswithy Dasch a Ulricha Raueho.

The Man with the Mask in a Concrete Shaft

Fight for identity – Osnabrück presents works by Daniel Pešta

Stefan Lüddemann

Osnabrücker Zeitung, 16.9.2011

OSNABRÜCK A man is devouring a white mask from his own face. The angel of death with eyes plucked from children's faces. Two inanimate bodies moulded into a block made from synthetic resin. The representations of human existence, which Daniel Pešta is offering to us, really do shock by their severity. Nevertheless, this Czech artist, born in Prague in 1959, considers existence primarily as travelling on the dark side of being, as an incessant battle of capturing memories. A selection of his art works is currently on display in Osnabrück.

The exhibition's curators, Dr. Eva Berger, Inge Jaehner and Jürgen Kaumkötter, have been careful to place Pešta's work in the context of the collection of works by the Osnabrück painter Felix Nussbaum, who was murdered in Auschwitz in 1944, and above all, of the architecture of the Felix Nussbaum House. Daniel Liebeskind's impressive building design offers a space in which Pešta's works can truly resonate.

We find a clear example of this concept in the ideological centre of the House, in the Corridor of unpainted pictures, where one can view two videos featuring Pešta's intense performances. In these the artist has covered his face with a white latex mask. In one video he sucks this into his mouth with excruciating sluggishness, while in the second shot he stitches the oral orifice together using coarse sutures. Meanwhile videos of destructive combat over true identity are projected against the oppressively narrow concrete corridor by which the architect Liebeskind has recreated the route leading to Felix Nussbaum's cruel death. Art thus draws the visitor into a highly disturbing intensity.

Of course Pešta, as a graphic artist, certainly also knows how to exploit these precise, sometimes to the point of almost poster-like visual effects - including unequivocal messages. It makes no difference, however. The exhibition, organised in conjunction with the Montanelli Museum of Prague, introduces to us an artist who has yet to make his mark in Germany but, with the aid of videos, visual objects and installations, he makes the most of current artistic genres.

Moving between different methods of presentation, Pešta also deals adeptly with multiple use of the same elements. Photographs of anonymous persons moulded into transparent synthetic resin are thus assembled into a pictorial object along an entire wall (Gencode) or else they appear again in places of the exhibition space that should remind us of monuments (Columm). In the Felix Nussbaum House this approach is seen to be highly effective, since we can very easily relate the art works to a great variety of meaningful contexts. Whether Pešta's multitude of faces have sad or gay expressions on them, we are able to see them as proof of diverse living impressions. In the setting of the Osnabrück house, however, the more pessimistic option is evident.

In other works Daniel Pešta is more uncompromising. To the gloomy painting of the angel of death, whose body glides through the black space of the painting like an open organ, he gives the title Meat. Light Catchers is the name of another painting, in which minute people wander about lost beneath a brooding sky. Some of the figures are elongated into burning flames. Is this so that they bring light to depressing times?

A signal of hope, however, is given to us by the Prague artist himself in the small videos with Felix Nussbaum. In one video he shows the murdered painter as an integral part of a human chain happily swaying from side to side. Pešta thus brings back the holocaust victim to life in this little film filled with melancholic hidden meaning. Sometimes, it needs to be said, a small item is far better than a huge one.

Osnabrück, Felix Nussbaum House, Museum of Cultural History. Daniel Pešta: Levitation. Preview: today at 6 p.m. Until 27 November. Open Tuesday to Friday 11 a.m. – 6 p.m., Saturday and Sunday 10 a.m. – 6 p.m. Today at 8 p.m. concert by Roswitha Dasch and Ulrich Rau.